

ΖΕΤΤΑ ΑΝΤΣΑΚΛΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗ ΒΑΡΔΑΚΗ

Από την τσάντα της ξεπροβάλλει μια φωτογραφική μηχανή. «Ποτέ δεν βγαίνω από το σπίτι αν δεν την έχω μαζί μου» ομολογεί γελώντας η Ζέττα Αντσακλή. Είναι μια φωτογράφος που λατρεύει το φως, μια καλλιτέχνης την οποία απασχολεί η ουσία της ελληνικότητας και τα τελευταία χρόνια με τις εκθέσεις της ταξιδεύει τη χώρα μας σε όλον τον κόσμο. Τη συναντώ στο σπίτι της στην Κηφισιά. «Τα πάντα γύρω μου είναι ένα κάδρο. Και η φωτογραφία είναι ένας τρόπος έκφρασης. Είναι χαρά, είναι δημιουργία, είναι χιούμορ, είναι η σκηνή που γράφεται στον δρόμο απρόοπτα, είναι η ματιά μου, είναι ο τρόπος που βλέπω τα πράγματα» αναφέρει. Η ίδια αναζητά με δίψα την εικόνα, την κατάλληλη στιγμή για το αποφασιστικό «κλικ». «Με κινητοποιούν τα πάντα: ο ουρανός, η θάλασσα, οτιδήποτε μπορεί να περάσει από μπροστά μου» εξηγεί. Το ταξίδι της φωτογραφίας
Φωτογράφιζε από παιδί. Έχοντας ασχοληθεί με τη μετάφραση επαγγελματικά, τελικά εξωτερικέυσε το πάθος της για τη φωτογραφία το 2005 με το λεύκωμα «Ματιές και Τόποι» (εκδ. Καστανιώτη), το οποίο παρουσιάστηκε στο Μουσείο Μπενάκη. Εκεί συγκέντρωσε φωτογραφίες από τα ταξίδια της σε όλον τον κόσμο. «Αυτό το λεύκωμα ήταν το βάπτισμα του πυρός για εμένα» αναφέρει. «Όλα αυτά τα χρόνια που ταξίδευα είχα συγκεντρώσει ένα τεράστιο υλικό. Αυτό ήταν το πρώτο σημείωμα της δουλειάς μου».

Με έμπνευση τη γαλανόλευκη

Ανήσυχη και δημιουργική, τα χρόνια που ακολούθησαν δεν έμεινε στην αντιμετώπιση της φωτογραφίας ως απλής καταγραφής της πραγματικότητας. Μπόλιασε την τέχνη της με όσα την απασχολούν και έτσι «ανέσκαψε» την έννοια της εθνικής ταυτότητας, της ελληνικής κληρονομιάς. «Εάν αποσυνθέσεις την Ελλάδα, στο τέλος θα δεις να σου απομένουν μια ελιά, ένα αμπέλι κι ένα καράβι. Που σημαίνει: με άλλα τόσα την ξαναφτιάχνεις» είχε πει ο Οδυσσεύς Ελύτης. Το 2012 η Ζέττα Αντσακλή παρουσίασε με το έργο της «Hellas», το οποίο σήμερα ανήκει στη συλλογή του υπουργείου Εξωτερικών και στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών

«Τα πάντα γύρω μου είναι ένα κάδρο»

Η ταλαντούχα φωτογράφος μιλάει για την τέχνη της εικόνας, για την επαγγελματική πορεία της εντός και εκτός συνόρων και για όσα την εμπνέουν.

«Ελευθέριος Βενιζέλος», τη δική της ομολογία για το τι εστί Ελλάδα. Ουσιαστικά η φωτογράφος, μέσα από 16 καρτέ, συνθέσει τη μορφή της ελληνικής σημαίας. «Κάθε φωτογραφία ξεχωριστά είναι ένα εικονικό αφήγημα, μια εικαστική περιγραφή των τριών συστατικών στοιχείων που σημειολογικά αναπαράγουν τη συμβολική εικόνα της Ελλάδας. Το εκτυπωτικό φως, το γαλάζιο του ουρανού και το απέραντο μπλε της θάλασσας. Ο φωτο-εικαστικός φακός της Ζέττας Αντσακλή απαθανατίζει μοναδικά, υπερβατικά το αισθητικό περιγράμμα του ελληνικού τοπίου, αφυπνίζοντας τη συλλογική πατριωτική συνείδηση»

σημείωνε ενδεικτικά για το έργο αυτό μεταξύ άλλων η ιστορικός τέχνης Κλέα Σουγιουλτζόγλου. Η Ζέττα Αντσακλή περιγράφει ότι ξεκίνησε μέσα από την αγάπη της για την Ελλάδα. «Βλέποντας τη σημαία μας αισθάνομαι συγκίνηση» αναφέρει. «Καθόμουν μια ημέρα στο γραφείο και τακτοποιούσα το αρχείο μου. Σκεπτόμουν: “Τι είναι τελικά η Ελλάδα;”. Για εμένα είναι ουρανός, είναι η θάλασσα, είναι το φως. Εψαχνα τους πρεσβευτές της μέσα στις εικόνες μου και τελικά ενέταξα στο έργο φωτογραφίες μου από το Αιγαίο, από το Ιόνιο, από όλη την Ελλάδα. Το έργο αυτό παρουσιάστηκε στο Μουσείο

Γουλιανδρή. Ήταν μια εποχή συγκινησιακά φορτισμένη. Η πατρίδα μας βρισκόταν στη δίνη του κυκλώνα. Οι αντιδράσεις του κοινού ήταν πραγματικά απίστευτες, είδα ανθρώπους ακόμα και να δακρύζουν. Αυτό που μου προκάλεσε ακόμα μεγαλύτερη εντύπωση είναι ότι το έργο “Hellas” συγκίνησε και την Ιταλία, όταν παρουσιάστηκε στη διεθνή έκθεση φωτογραφίας “MIA Fair” στο Μιλάνο. Θυμάμαι έναν ιταλό συλλέκτη που με πλησίασε και μου είπε: “Αγόρασα το έργο σας αυτό και θέλω να το βάλω στο δωμάτιό μου, να το κοιτάω κάθε ημέρα”». Πρέπει να σημειωθεί ότι επεξεργάστηκε το ίδιο δημιουργικό μοτίβο και στο

έργο της με τίτλο «Together as one, Hellas-USA», το οποίο βρίσκεται στη συλλογή του Αμερικανικού Κολλεγίου Αθηνών, στήνοντας με τον φωτογραφικό της φακό έναν δημιουργικό διάλογο μεταξύ της γαλανόλευκης και της ασπερόεσσας.

Το αρχαίο συνδιαλέγεται με το νέον

Και αν στο έργο της «Hellas» αναζήτησε απαντήσεις μέσω του εθνικού μας συμβόλου, στην έκθεσή της «Αρχαίων-Νέον» το 2018 καταδύθηκε στο μνημειακό μας παρελθόν. Φωτογράφησε γνωστούς αρχαιολογικούς χώρους κατά τις νυκτερινές ώρες, όπως τους Δελφούς, τον

ναό της Αφαίας στη Αίγινα, τη Δήλο, την Επίδαυρο, την Ολυμπία, την Αρχαία Κόρινθο, τους Στύλους του Ολυμπίου Διός. Παράλληλα, δημιούργησε για κάθε φωτογραφία ξεχωριστά γλυπτά με νέον, τα οποία και φωτογράφησε. Στη συνέχεια τα «ενσωμάτωσε» με τη βοήθεια της τεχνολογίας στις εικόνες των αρχαίων μνημείων, δημιουργώντας έναν συμβολικό διάλογο μεταξύ αρχαίου και νέου, παρόντος και παρελθόντος. «Όλα ξεκίνησαν από μια σκέψη». «Οι Έλληνες είμαστε υπερήφανοι για τους αρχαίους μας προγόνους, για τα έργα τους. Δεν θα πρέπει όμως να στεκόμαστε μόνο στις δάφνες του παρελθόντος μας, νομίζω. Ξεκίνησα λοιπόν ένα οδοιπορικό φωτογραφίζοντας τα αρχαία μας μνημεία νυκτερινές ώρες. Ήθελα όμως να τα φωτίσω με κάτι σύγχρονο. Σκέφτηκα να δημιουργήσω αυτά τα γλυπτά από νέον και να τα εντάξω στην εικόνα. Η επιλογή του συγκεκριμένου υλικού, η ονομασία του, δημιουργεί και ένα λογοπαίγνιο, όπως αντιλαμβάνεστε, μεταξύ αρχαίου και νέου, μεταξύ παρόντος και παρελθόντος. Αυτόν τον διάλογο ήθελα να αποτυπώσω».

Η έκθεση εντυπωσίασε. Παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το 2018 στο Ζάππειο Μέγαρο, αργότερα στη Βασιλική του Αγίου Αμβροσίου στο Μιλάνο, αλλά και στο σημαντικό WopArt International Art Fair στο Λουγκάνο της Ελβετίας. Ο Ρομμέρτο Μούτι, ιστορικός, κριτικός και καθηγητής φωτογραφίας στην Ακαδημία Θεάτρου στη Σκάλα του Μιλάνου, γράφει χαρακτηρισικά στο σημειώμά του ότι η Ζέττα Αντσακλή δεν παρατηρεί τα αρχαιολογικά μνημεία ως «ανέγγιχτα μουσειακά ευρήματα»: «Δεν τα αναβιώνει σαν ορισμένες ασηπτικές, ιδανικές ανασυνθέσεις, αλλά αναμετρείται διαλεκτικά μαζί τους χρησιμοποιώντας τα εκτυπωτικά NEON σαν στοιχεία ικανά να συνυπάρξουν με το μεγαλείο του παρελθόντος, για να τους προσδώσει μια επίκαιρη ζωντάνια σιωπηρή για άλλη μία φορά, σε ένα περίεργο παιχνίδι λέξεων, με την ίδια σημειολογία: NEON - φως - NEON - καινούργιο». Τα τελευταία χρόνια η γνωστή φωτογράφος ακολουθεί μια διεθνή πορεία. Έργα της κοσμούν δημόσιους χώρους και ταξιδεύουν σε ιδιωτικές συλλογές στην Ευρώπη, στις ΗΠΑ και στη Μέση Ανατολή. «Σας ενδιαφέρουν φωτογραφικά

1

«**Η φωτογραφία είναι χαρά, είναι δημιουργία, είναι χιούμορ, είναι η σκηνή που γράφεται στον δρόμο απρόοπτα, είναι η ματιά μου, είναι ο τρόπος που βλέπω τα πράγματα**»

2

κυρίως τα τοπία;» τη ρωτώ. «Με ενδιαφέρει και η ανθρώπινη παρουσία» απαντά. «Αλλά μου αρέσει να την εντάσσω πιο αφαιρετικά».

Σημαντική στιγμή της και το «Πετροκάραβο» με το οποίο ταξίδεψε το 2016 στη διεθνή φωτογραφική φουάρ «Milan Image Art Fair» στο Μιλάνο. Με τον φωτογραφικό της φακό κατέγραψε το περίφημο βραχονήσι ανοιχτά των Σπετσών, το οποίο από μακριά θυμίζει σκαρί καραβιού. «Ξέρετε, στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο οι Γερμανοί το είχαν περάσει για πλοίο και το βομβάρδισαν» αναφέρει. «Είναι ένα μέρος που με έχει μαγνητίσει. Το έχω φωτογραφίσει σε κάθε δυνατό φως, γιατί το πώς πέφτει το φως σε μια εικόνα είναι ο παράγοντας που μπορεί να τη μεταλλάξει εντελώς. Το έχω πλησιάσει με το σκάφος, κολυμπώντας. Εμεινα εκεί ατελείωτες ώρες περιμένοντας την κατάλληλη στιγμή».

«Η φωτογραφία διδάσκεται»

Είναι πρωινός τύπος, όπως λέει. «Η φωτογραφία είναι μια συνεχής άσκηση, απαιτεί αφοσίωση. Γι' αυ-

τό διδάσκεται, όπως και κάθε τέχνη δηλαδή. Ημουν τυχερή. Είχα σπουδαίους δασκάλους: τον Ανδρέα Σμαραγδή και τον Πλάτωνα Ριβέλλη. Δεν φτάνει μόνο το ταλέντο, ξέρετε. Χρειάζεται δουλειά, να φωτογραφίζεις συνεχώς και φυσικά να βλέπεις φωτογραφίες, να ανοίγει το μάτι σου. Προσωπικά, δουλεύω με πρόγραμμα. Θα ασχοληθώ με τα φωτογραφικά μου πρότζεκτ τουλάχιστον τρεις φορές την εβδομάδα, συγκεκριμένες ώρες. Επεξεργάζομαι νέες ιδέες, φωτογραφίζω, αλλά και πολλές φορές τακτοποιώ το αρχείο μου που αποτελείται από 25.000 φωτογραφίες. Υπάρχουν βέβαια και περίοδοι "αγρανάπαυσης", που δεν θέλω να ασχοληθώ με σιδήποτε φωτογραφικό».

Το καλοκαίρι επικεντρώθηκε στον κόσμο του βυθού. «Αυτή η περίοδος δεν μας επιτρέπει να πραγματοποιούμε ταξίδια. Στράφηκα στη θάλασσα, στα δικά της πλάσματα. Ξεκινούσα να φωτογραφίζω από το ξημέρωμα. Ημουν ευτυχημένη. Ξέρετε, καμιά φορά σκέφτομαι ότι η καραντίνα ήταν κάτι επώδυνο, ήταν όμως και μία ανάσα για τη

φύση. Τα ψάρια μπόρεσαν να αναπαραχθούν, χωρίς τα φαινόμενα υπεραλιείας. Κοίταζα τον ουρανό καθαρό, χωρίς αεροπλάνα, κι εγώ που αγαπώ τα ταξίδια τόσο πολύ έλεγα "δεν πειράζει"».

Την εισβολή της τεχνολογίας στη φωτογραφία δεν την αντιμετωπίζει αρνητικά. «Θυμάμαι ήμουν στο Λονδίνο όταν είχα δει την πρώτη διαφήμιση ψηφιακής φωτογραφικής μηχανής. Η αφίσα έγραφε "Don't think, shoot". Παλαιότερα με το φιλμ έπρεπε να σκεφτείς περισσότερο το κάθε κλικ, πλέον μπορείς να τραβήξεις εκατομμύρια φωτογραφίες χωρίς κανένα κόστος. Ωστόσο, μέσα σε αυτή την πληθώρα μπορείς να μπερδευτείς και τελικά να διαγράψεις την καλύτερη. Κάθε πράγμα έχει λοιπόν δύο όψεις. Εχω περάσει από τον φωτογραφικό θάλαμο. Είχε ρομαντισμό, αλλά δεν μπορείς να μείνεις εκεί, η ζωή προχωρά».

«Τελικά, μία φωτογραφία ίσον χίλιες λέξεις;» τη ρωτώ προτού κλείσουμε τη συζήτησή μας. «Δέκα χιλιάδες» απαντά. «Μια φωτογραφία μπορεί να πει τα πάντα, ακόμα και αυτά που δεν λέγονται».

3

4